

Pedagógusok arcképcsarnoka

20. kötet

Tisztelt Olvasó!

Jubileumi állomáshoz értünk. Húsz évvel ezelőtt indult a sorozatunk, mostanra felnőtt korba ért. Nem valószínű, hogy az indulásnál bábáskodó kollégáink elképzelték, hogy alapeszméjük két évtized után is évente papírtestet ölt, sőt egyre nagyobb népszerűségnek örvend. Szomorú fintora a sorsnak, hogy épp ebben a kötetben búcsúztatjuk az alapító Ungvári Jánost és dr. Nyirkos Tibort. Büszkék lettek volna erre a kerek évfordulóra. Mi pedig büszkék vagyunk rá, hogy olyan vállalkozás folytatói lehetünk, amely időtállóságával igazolja az értékteremtő, emlékmegőrző szellemiség életképességét.

Ez a kötet rendkívüli körülmények között született. A világot megrázó pandémia mindannyiunk számára új helyzetet teremtett. Aggódva lestük a postát, vajon lesz-e kedv, lendület, szervező készség az újabb életrajzok megformálásához. Még márciusban is kétséges volt, hogy összegyűlik-e határidőre a 100 portré. És aztán meglődött a begyűjtés. Olyannyira, hogy mivel nem volt szívünk senkit visszautasítani, ebben a könyvben már 114 pedagógusnak tudunk emléket állítani. Eddig minden kötetünk egységes formátumban, azonos elvek szerint készült. Mivel most megnőtt a terjedelem, annyi változtatás történt, hogy a repertórium már nem jelenik meg papíralapon, hanem átkerült a honlapunkra. Aki szeretne tájékozódni, hogy kinek a portréja készült el eddig, ezután a világhálón kell keresgélnie. Olvasóink kívánságának teszünk ezzel eleget, így nem növeljük tovább a könyvek súlyát. Ettől eltekintve is elértük a 400 oldalt.

Ismét gazdag, tartalmas kötetet sikerült szerkeszteni a szövegírók jóvoltából. A végleges formába öntést most is többen segítették: szerkesztőbizottság, korrektorok, lektor, tördelő. Köszönet illet minden önzetlen segítőt.

Színes, tartalmas életutak, pedagógiai pályák idézhetők fel ezúttal is. Újabb színfoltokkal dúszult a nevelő- oktató munkát példászerűen művelő pályatársaink sora: a sok óvónő, tanító, szaktanár, főiskolai és egyetemi oktató mellett bemutatunk pl. rendőrakadémiai oktatót, szerzetesnővért, egy magyarrá lett arab származású franciatanárt stb. Olyan pedagógiai szakterületek is megjelennek, mint közgazdásztanár, lelkesztanár, költőtanár, drámatanár, filozófus-tanár, tánc és illemtanár, úttörővezető. Több oktatásirányításban jeleskedő szakembernek is emléket állítunk. Ezúttal is sok matematikatanár és testnevelő alakja elevenedik fel az oldalakon. Különösen érdekes a 19. századi testnevelők munkássága. Egy nyelvi kuriózumot kiemelek a sorból: egy 19. századi tornatanár egy évben 2500 diákot vezényelt „tornászati állásokba” a „tornavivodában”. Felidézzük annak a főiskolai oktatónak az alakját is, aki a 80-as években rendszeresen megszervezte a külföldön magyar nyelvet tanító pedagógusok továbbképzését a Magyarok Világszövetsége segítségével.

Sajátos életutak ezek abból a szempontból is, kinek milyen érdeklődési területe, hobbija tette színesebbé egyéniségét, mivel gazdagította tovább szűkebb-tágabb közösségét az oktató-nevelő munkán túl. Így olvashatunk itt „órás-mester tanár úrról”, restaurátor rajztanáról, egyháztörténészről, gombászról, régészről, utazó könyvtárosról, karitatív szociális munkásról, iparmúzeumot alapító mérnök-tanáról stb. Áldozatos munkát folytattak a sérült és árva gyerekek nevelésére vállalkozó „úttörő-pedagógusok”. Járatlan utakon kellett alkalmazható módszereket kialakítaniuk, iskolát teremteni a legelesettebb diákok számára. Abban az időben, amikor a tanító megélhetése is szűkös volt. Tisztelettel adózhatunk annak az óvodaalapító asszonynak, aki saját 11 gyermeke mellett 40 éven át nevelgette egy kis falu apró gyermekeit sok-sok leleménnyel, szeretettel.

A különleges tevékenységeknél nem kevésbé emlékezetes és becsülendő azoknak a tanyai, falusi tanítóknak, tanároknak a példája, akik egy világtól elzárt kis közösség lámpásai, sőt fáklyái voltak egy hosszú életen át. Nemcsak a gyerekeket vezették a tudás útján, hanem a szülők számára is szellemi irányjelzők voltak. Közösségük hálája életük végéig elkísérte őket, s itt örökítik utódaikra példájukat.

Örömmre szolgál, hogy egyre több településre jut el a hírünk, így olyan helyekről is kaptunk írásokat, ahol eddig nem voltunk jelen. Továbbra is sokat köszönhetünk azoknak a szerzőknek, akik szorgalmasan gyűjtik az anyagot évről évre. A 20. kötetben is a legtöbb arcképet Hajdú-Biharból és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyéből

kaptuk. De hírünk eljutott a Dunántúlra is, igazolják a Paksról, Szombathelyről, Sopronból, Veszprémből stb. kapott arcképvázlatok. Az eddig fehér foltnak számító szomszéd megye is egyre több publikációval gazdagítja repertoárunkat: Szolnokról jelentkezett kolleganőnk több kiváló pályatársunk portréjával. Izgalmas életpályákat idéz fel egy szerzőnk a legendás Medve utcai iskola tanárainak bemutatásával is. A Kolozsvárról érkezett írások veretes szép magyar nyelven örökítik meg kiemelkedő tanáregyeniségek alakját. Köszönet érte a szerzőknek, akik már több éve gazdagítanak bennünket írásaikkal. Az idén is több érdekes életrajz érkezett a Felvidékről: a Csallóközből és Rozsnó környékéről is.

Az Emlékezzünk régiekről... rovatunkban egy világhírű matematikust és egy pataki jogászprofesszort mutatunk be a 19. századból.

Talán méltatlan, hogy nem nevezek meg szerzőket és pedagógusokat, de nagyon sajnálnám, ha bárkit megbántanék azzal, hogy kimaradt a sorból. Nem titkolt célom ezzel az is, hogy az olvasók búvárkodjanak, keresgéljenek, olvassanak, fedezzék fel azokat a portrékat, amelyek felkeltették az érdeklődésüket.

Örömmel bocsátjuk útjára könyvünket, mert úgy véljük, ez a sorozat már méltó arra, hogy a magyar pedagógiatörténetben is helyet kapjon. Olyan hatalmas és tartalmas anyag gyűlt itt össze a 20 vaskos könyvben, amely nem csupán érdekes olvasmány, de kutatási témát szolgáltathat főiskolai-egyetemi hallgatók, oktatók számára is.

Köszönetet mondunk szerzőinknek, kiemelten azoknak, akik folyamatosan gyűjtik az anyagot, évente olykor több írással is jelentkeznek. Nélkülük ez a kiadvány nem jöhetne létre. Köszönet illeti azokat a volt tanítványokat és kollégákat is, akik személyes emlékeikkel, szubjektív látásmódjukkal, egy-egy sztori felidézésével elevenné, mozgalmassá, színessé tették a leírásokat.

Terveink szerint nem zárjuk le a 20 éve tartó munkát, a következő évre is várjuk az arcképvázlatokat töretlen érdeklődéssel és munkakedvvel.

Bízunk benne, hogy a családtagok, a leszármazottak is meglepedéssel nyugtázzák, hogy méltó emléket állítottunk szeretteiknek.

Kellemes időtöltést kívánunk a kötet olvasásához.

Baloghné dr. Zsoldos Julianna

kötetszerkesztő

Debrecen, 2021. október 9.